

# КРАЩІ ПРАКТИКИ РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ



Проект Ради Європи «Сприяння участі  
громадян демократичному процесі  
прийняття рішень в Україні»

**2019 рік**



COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE

## ЗМІСТ

<b>ОСНОВНІ ЗАСАДИ ДЛЯ ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ</b>	<b>3</b>
<b>МІСЦЕВА ІНІЦІАТИВА</b>	<b>4</b>
<b>ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ</b>	<b>5</b>
<b>ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ГРОМАДЯН ЗА МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ</b>	<b>6</b>
<b>ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ</b>	<b>7</b>
<b>ПУБЛІЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ</b>	<b>8</b>
<b>ГРОМАДСЬКА ЕКСПЕРТИЗА</b>	<b>9</b>
<b>ГРОМАДСЬКИЙ БЮДЖЕТ</b>	<b>10</b>
<b>ЕЛЕКТРОННІ КОНСУЛЬТАЦІЇ</b>	<b>11</b>

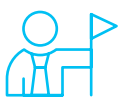




## ОСНОВНІ ЗАСАДИ ДЛЯ ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ

- Громадська участь у процесі прийняття рішень є одним із демократичних принципів, спільним для всіх держав-членів Ради Європи, і також одним зі способів забезпечення доброго демократичного врядування на місцевому рівні, оскільки забезпечує громадянам і неурядовим організаціям можливість, поряд з виборами, домогтися того, щоб їхній голос був почутий.
- У стандартах та документах Ради Європи наголошується, що потрібно забезпечити основні принципи та умови, на яких повинна базуватися громадська участь та добре демократичне врядування:
  - ▶ громадяни повинні мати змогу брати участь на різних стадіях процесу прийняття рішень, які приймаються органами влади, починаючи з найбільш раннього етапу формування рішень та політик;
  - ▶ органи місцевого самоврядування повинні підвищувати обізнаність про належність до громади та заохочувати громадян брати на себе відповідальність за внесок у життя своїх громад;
  - ▶ сприяти збалансованому представництву жінок і чоловіків під час участі у місцевій політиці та місцевому публічному житті;
  - ▶ рівноправна участь усіх груп, зокрема тих, що мають особливі інтереси та потреби, як-от молоді, людей похилого віку, осіб з інвалідністю і меншин;
  - ▶ взаємоповага;
  - ▶ відкритість, прозорість і підзвітність;
  - ▶ інноваційність та відкритість до змін;
  - ▶ оперативність та зворотний зв'язок;
  - ▶ стає управління фінансами;
  - ▶ права людини, культурне різноманіття та соціальна згуртованість;
  - ▶ недискримінація та інклюзивність, щоб усі менш привілейовані та найбільш уразливі могли бути почутими, а їхня думка врахована.
- Громадянське суспільство може брати участь у процесі прийняття рішень на різних рівнях участі, розподілені від менш активних до найбільш активних: **інформація, консультації, діалог, партнерство.**
- Існує 6 етапів у циклі процесу прийняття політичних рішень і НУО та органи державної влади можуть взаємодіяти на кожному з них: **встановлення порядку денного, складання проекту політики, прийняття рішення, здійснення політики, моніторинг, повторне формулювання.**
- Описані далі кращі практики регулювання інструментів громадської участі – це можливості для входу громадськості до процесу прийняття рішень на різних етапах та на різних рівнях участі, що допоможе забезпечити покращення якості життя громадян та розвиток громади.





## МІСЦЕВА ІНІЦІАТИВА

**Місцева ініціатива** – це можливість жителям міста самостійно підготувати проект рішення або пропозицію, яка обов’язково розглядається на сесії місцевої ради. Місцева ініціатива подається до місцевої ради шляхом збору підписів членів територіальної громади. Проекти рішення можуть бути підготовлені з будь-яких питань, які належать до компетенції місцевої ради.

■ **Кращі практики регулювання процедури внесення місцевої ініціативи на розгляд місцевої ради:**

- ▶ кількісний склад ініціативної групи з внесення місцевої ініціативи: не більше ніж 10 осіб;
- ▶ ініціативну групу не потрібно створювати через окрему процедуру;
- ▶ максимальна кількість підписів на підтримку місцевої ініціативи:
  - від 1000 до 100 тис жителів – 100 підписів;
  - від 100 тисяч до 500 тисяч жителів - не більше ніж 250 підписів;
  - від 500 тисяч до 1 мільйона жителів - не більше ніж 500 підписів;
  - понад 1 мільйона жителів - не більше ніж 700 підписів.
- ▶ максимальний перелік документів для внесення місцевої ініціативи (повідомлення про подання місцевої ініціативи; проект рішення або пропозиція; пояснювальна записка або опис проблеми; підписні листи з підтримки місцевої ініціативи);
- ▶ визначено виключний перелік підстав для відмови у реєстрації

### КРАЩІ ПРАКТИКИ У ВИЗНАЧЕНІ КІЛЬКОСТІ ПІДПИСІВ ДЛЯ ПОДАННЯ МІСЦЕВОЇ ІНІЦІАТИВИ:

Вінницька міська рада	250	Севєродонецька міська рада	250
Дніпровська міська рада	250	Ужгородська міська рада	50
Запорізька міська рада	250	Хмельницька міська рада	62
Івано-Франківська міська рада	200	Черкаська міська рада	50
Краматорська міська рада	250	Чернівецька міська рада	50
Львівська міська рада	200	Чернігівська міська рада	300

місцевої ініціативи;

- ▶ представники місцевої ради надають допомогу у підготовці проекту рішення;
- ▶ всі ініціативи незалежно від висновків і рекомендацій виконавчих органів місцевої ради виносяться на розгляд сесії місцевої ради;
- ▶ місцева ініціатива вноситься на чергове або наступне засідання місцевої ради;
- ▶ представник ініціативної групи є доповідачем на засіданнях під час розгляду місцевої ініціативи;
- ▶ За результатами розгляду місцевої ініціативи приймається вмотивоване рішення.

■ **Вимоги до підготовки проекту рішення визначено у регламенті місцевої ради.**

■ **Право громадянина на внесення місцевої ініціативи на розгляд місцевої ради визначено – статтею 9 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні».**

■ **Місцева рада визначає детальний порядок внесення місцевої ініціативи своїм окремим рішенням або у статуті територіальної громади.**

### НАЙКРАЩЕ ПОРЯДОК ВНЕСЕННЯ МІСЦЕВОЇ ІНІЦІАТИВИ ВРЕГУЛЬОВАНО В НАСТУПНИХ МІСТАХ:

- ▶ **Вінниця** – Положення «Про місцеві ініціативи в місті Вінниці» від 23.06.17р. №778;
- ▶ **Івано-Франківськ** – Положення «Про місцеві ініціативи у м. Івано-Франківську» від 19.05.15р. №1744
- ▶ **Львів** – Положення «Про місцеві ініціативи у м. Львові» від 18.05.17р. №1969
- ▶ **Ужгород** – Положення «Про місцеві ініціативи у м. Ужгороді» від 11.04.14р. №1268
- ▶ **Маріуполь** – Положення «Про місцеві ініціативи у місті Маріуполь» від 24.05.17р.



## ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ

**Громадські слухання** – це колективні зустрічі громадян з місцевим головою, депутатами та посадовими особами місцевої влади, на яких обговорюються та ухвалюються пропозиції щодо вирішення актуальних проблем міста.

— Кращі практики процедури регулювання проведення громадських слухань:

- ▶ суб'єкти ініціювання громадських слухань можуть бути: жителі громади, ОСН, ОСББ, органи влади;
- ▶ ініціативну групу не потрібно створювати через окрему процедуру;
- ▶ склад ініціативної групи: не більше ніж 10 осіб;
- ▶ максимальна кількість підписів, на підтримку проведення слухань:
  - від 1000 до 100 тисяч жителів – не більше ніж 150 підписів;
  - від 100 тисяч до 500 тисяч жителів - не більше ніж 250 підписів;
  - від 500 тисяч до 1 мільйона жителів - не більше ніж 500 підписів;
  - понад 1 мільйон жителів - не більше ніж 700 підписів.
- ▶ потрібно подати два документи: повідомлення про ініціативу скликання слухань та підписні листи;
- ▶ визначено виключний перелік підстав для відмови у проведенні громадських слухань;
- ▶ строк розгляду місцевою владою повідомлення про проведення слухань: не більше ніж 5 днів;
- ▶ повідомлення про скликання громадських слухань на офіційному веб-сайті публікується за 7 і більше днів до дати проведення громадських слухань;

### КРАЩІ ПРАКТИКИ У ВИЗНАЧЕНІ КІЛЬКОСТІ ПІДПИСІВ ДЛЯ ІНІЦІЮВАННЯ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ:

Івано-Франківська міська рада	75	Сумська міська рада	200/15
Київська міська рада	500/100	Ужгородська міська рада	30
Краматорська міська рада	250	Херсонська міська рада	300
Львівська міська рада	75	Хмельницька міська рада	50
Миколаївська міська рада	100/15	Черкаська міська рада	250
Одеська міська рада	300	Чернівецька міська рада	50

- ▶ головуючий та секретар громадських слухань визначається ініціатором, або обирається серед учасників громадських слухань;
- ▶ рішення громадських слухань (резолуція) розглядається на найближчому черговому засіданні місцевої ради або виконавчого комітету;
- ▶ представник ініціативної групи є доповідачем на всіх засіданнях під час розгляду резолюції слухань;
- ▶ всі документи за результатами громадських слухань публікуються на офіційному веб-сайті ради в окремому розділі.

— За результатами громадських слухань формується до місцевої влади колективна резолюція з пропозиціями щодо вирішення проблеми. Такі пропозиції надсилаються до місцевої влади і підлягають обов'язковому розгляду!

— Право громадянина на проведення громадських слухань визначено – статтею 13 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні».

— Місцева рада визначає детальний порядок проведення громадських слухань у статуті територіальної громади.

### НАЙКРАЩЕ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ ВРЕГУЛЬОВАНО В НАСТУПНИХ МІСТАХ:

- ▶ **Біла Церква** – «Статут територіальної громади міста Біла Церква» від 29.03.18р.
- ▶ **Львів** – «Статут територіальної громади міста Львів» від 07.12.17р.
- ▶ **Чернівці** – Положення «Про громадські слухання в місті Чернівці» додаток до Статуту громади від 08.08.17р.
- ▶ **Ужгород** – Положення «Про громадські слухання в місті Ужгород» від 11.04.14р.
- ▶ **Хмельницький** – «Статут територіальної громади міста Хмельницького» від 31.05.17р.



## ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ГРОМАДЯН ЗА МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ

**Загальні збори громадян за місцем проживання** – це колективні зустрічі членів територіальної громади, на яких спільно обговорюються проблеми територіальної громади та ухвалюються пропозиції щодо вирішення проблем.

— Кращі практики регулювання процедури проведення загальних зборів громадян:

- ▶ суб'єкти ініціювання проведення загальних зборів: члени територіальної громади та місцева влада;
- ▶ кількісний склад ініціативної групи: не більше ніж 10 осіб;
- ▶ максимальна кількість підписів на підтримку ініціативи про проведення зборів:
  - від 1000 до 100 тисяч жителів – не більше ніж 20 підписів;
  - від 100 тисяч до 500 тисяч жителів - не більше ніж 50 підписів;
  - від 500 тисяч до 1 мільйона жителів - не більше ніж 100 підписів;
  - понад 1 мільйона жителів - не більше ніж 200 підписів.
- ▶ перелік документів для ініціювання проведення загальних зборів: повідомлення про проведення загальних зборів;
- ▶ повідомлення про скликання загальних зборів на офіційному веб-сайті публікується за 7 і більше днів до дати проведення зборів;
- ▶ визначено способи інформування членів територіальної громади про проведення загальних зборів: офіційний веб-сайт місцевої ради, ЗМІ, інформаційні стенди тощо;
- ▶ доступ членів громади до матеріалів порядку денного загальних зборів опубліковано на стендах, офіційному сайті тощо;
- ▶ головуючий та секретар загальних зборів визначається ініціатором, або обирається серед учасників зборів;
- ▶ рішення загальних зборів розглядається місцевим головою, місцевою радою, виконавчим комітетом відповідно до компетенції та звернення;
- ▶ представник ініціативної групи є доповідачем на всіх засіданнях

під час розгляду рішення загальних зборів;

- ▶ рішення загальних зборів враховуються органами місцевого самоврядування або надається вмотивована відповідь;
- ▶ всі документи за результатами загальних зборів публікуються на офіційному веб-сайті ради в окремому розділі.

— За результатами загальних зборів громадян приймається до місцевої влади колективне рішення з пропозиціями щодо вирішення проблеми. Такі рішення загальних зборів громадян враховуються органами місцевого самоврядування в своїй діяльності!

— Право громадянина на проведення загальних зборів визначено – статтею 8 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні».

— Місцева рада визначає детальний порядок проведення загальних зборів громадян у статуті територіальної громади.

### НАЙКРАЩЕ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ ВРЕГУЛЬОВАНО В НАСТУПНИХ МІСТАХ:

- ▶ **Київ** – Положення «Про загальні збори членів територіальної громади за місцем проживання у місті Києві» від 19.04.18р. №494/4558
- ▶ **Чернівці** – Положення «Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання в місті Чернівці» додаток до Статуту громади від 08.08.2017р. № 799
- ▶ **Кропивницький** – «Статут територіальної громади міста Кропивницького» від 31.01.19р. № 2303
- ▶ **Біла Церква** – «Статут територіальної громади міста Біла Церква» від 29.03.19р.



## ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ

**Електронні петиції** - це звернення громадян до органів державної влади та місцевих рад з вимогою розглянути важливе питання чи вирішити проблему.

— Кращі практики регулювання процедури ініціювання розгляду електронної петиції:

- ▶ міська рада прийняла локальний акт, який регулює порядок розгляду електронної петиції (наприклад: Статут громади, положення про електронні петиції);
- ▶ встановлено кількість підписів для підтримки електронної петиції:
  - від 1000 до 100 000 жителів - не більше ніж 150 підписів;
  - від 100 000 до 500 000 жителів - не більше ніж 250 підписів;
  - від 500 000 до 1 000 000 жителів - не більше ніж 500 підписів;
  - понад 1 000 000 жителів - не більше ніж 1000 підписів.
- ▶ термін збору підписів для підтримки електронної петиції: не менше ніж 14 днів;
- ▶ непотрібно подавати додаткових документів окрім звернення при ініціюванні електронної петиції;
- ▶ можливість ініціювати розгляд електронної петиції впроваджено на офіційному сайті органу влади;
- ▶ порядок ідентифікації авторів та підписантів петиції відбувається з використанням ЄЦП, BankID або MobileID;
- ▶ розгляд органами влади електронної петиції здійснюється невідкладно, але не пізніше десяти робочих днів з дня оприлюднення інформації про початок її розгляду з подальшим розглядом на черговому засіданні виконавчого комітату або на черговій сесії місцевої ради;
- ▶ електронна петиція розглядається на черговому засіданні виконавчого комітету або місцевої ради;
- ▶ результат розгляду петиції є рішення місцевої ради чи виконавчого комітету про підтримку або вмотивована відмова в підтримці електронної петиції.

— Розгляд електронної петиції ініціюється громадянами шляхом збору підписів на офіційному веб-сайті органу влади або на веб-сайті громадського об'єднання. Кожен громадянин може створити електронну петицію та розпочати процес збору підписів - для цього достатньо у відповідному розділі на веб-сайті органу влади авторизуватися та описати суть звернення (проблеми, яку потрібно розглянути).

— Електронна петиція, яка набрала встановлену кількість підписів, підлягає обов'язковому розгляду органом влади, відповідно до визначеного місцевою радою порядку.

— Вимоги до кількості підписів, які необхідно зібрати на підтримку електронної петиції, строк збору підписів та порядок розгляду визначається у Статуті територіальної громади.

— Право громадянина на подання електронної петиції визначено – статтею 23-1 ЗУ «Про звернення громадян».

### НАЙКРАЩЕ ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ ЕЛЕКТРОННИХ ПЕТИЦІЙ ВРЕГУЛЬОВАНО В НАСТУПНИХ МІСТАХ:

- ▶ **Чернігів** – «Статут територіальної громади міста Чернігів» від 28.01.16р.
- ▶ **Суми** – Положення «Про порядок подання електронних петицій та їх розгляду органами місцевого самоврядування міста Суми» від 25.10.17р. № 2692-МР
- ▶ **Чернівці** – Положення «Про електронні петиції в місті Чернівцях» додаток до Статуту громади від 08.08.17р.
- ▶ **Краматорськ** – «Порядок розгляду електронної петиції у Краматорській міській раді» від 12.10.17р. № 28/VII-273



## ПУБЛІЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

**Публічні консультації** – це відкрите громадське обговорення (консультації) проекту рішення, оприлюднення пропозиції щодо вирішення певного питання або опитування за для виявлення громадської думки з широким колом членів територіальної громади, яке проводить місцева рада. Консультації надають право членам територіальної громади брати участь у вирішенні питань міста, надавати свої пропозиції та зауваження до проектів рішень, тим самим підвищується рівень довіри до місцевої влади.

— Кращі практики регулювання процедури проведення публічних консультацій:

- розробник нормативно-правового акту або окремих структурних підрозділів виконавчого комітету проводить консультації з громадськістю;
- пріоритетною формою проведення консультацій є публічні зустрічі (у форматі круглого столу, нарад, конференції, робочої групи) з обговорення нормативно-правових актів або окремої проблеми;
- передбачено розробку та затвердження щорічного плану проведення консультацій;
- передбачено можливість проведення консультацій з ініціативи громадськості;
- визначено перелік питань, щодо яких консультації з громадськістю проводяться обов'язково;
- пропозиції можливо надати в письмовій або електронній формі;
- пропозиції, які надійшли за результатами проведення консультацій враховуються або надається вмотивована відмова;

► матеріали про проведення консультацій (подані пропозиції, протоколи засідань тощо) публікуються на офіційному веб-сайт місцевої ради в окремому розділі.

— За результатами проведення консультацій з громадськістю місцева рада готує та оприлюднює звіт.

— Порядок проведення консультацій для органів виконавчої влади визначено у Постанові КМУ № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики». Проте відповідний порядок для органів місцевого самоврядування є тільки рекомендаційним і може не використовуватися місцевими радами. У зв'язку з цим, місцеві ради можуть затвердити окреме Положення «Про консультації з громадськістю».

### НАЙКРАЩЕ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПУБЛІЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ ВРЕГУЛЬОВАНО В НАСТУПНИХ МІСТАХ:

- **Тернопіль** – «Статут Тернопільської міської територіальної громади» від 05.04.19р.
- **Краматорськ** – «Порядок проведення консультацій з громадськістю в місті Краматорську» від 23.11.16р.
- **Кропивницький** – «Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики у місті Кропивницький» від 19.06.15р. №79
- **Чернівці** – Положення «Про консультації з громадськістю в місті Чернівці» додаток до Статуту громади від 08.08.17р. № 799
- **Хмельницький** – «Статут територіальної громади міста Хмельницького» від 31.05.17р.





## ГРОМАДСЬКА ЕКСПЕРТИЗА

**Громадська експертиза** – це інструмент, який надає право інститутам громадянського суспільства:

- проводити експертизу та давати оцінку діяльності органів місцевого самоврядування;
- оцінювати ефективність прийняття і виконання такими органами рішень;
- надавати пропозиції щодо вирішення проблем територіальної громади.

■ **Кращі практики регулювання процедури проведення громадської експертизи:**

- ▶ визначено, що предметом громадської експертизи є: проекти рішень, рішення, а також аналіз та оцінка діяльності органів місцевого самоврядування;
- ▶ ініціатори проведення громадської експертизи є: інститути громадянського суспільства (громадські об'єднання, благодійні організації, органи самоорганізації населення (ОСН), об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ)) та консультативно-дорадчі органи при органах місцевого самоврядування;
- ▶ органи місцевого самоврядування сприяють в проведенні громадської експертизи;
- ▶ міський голова розпорядженням визначає відповідального за взаємодію з інститутом громадянського суспільства;
- ▶ визначено чіткий перелік відмов в проведенні громадської експертизи;
- ▶ інститут громадянського суспільства отримує необхідні матеріали для проведення експертизи протягом п'яти робочих днів, а у разі великого обсягу інформації вони надаються до 20 робочих днів;
- ▶ підготовлені пропозиції за результатами проведеної експертизи обов'язкові до розгляду органами місцевого самоврядування та приймаються до уваги під час їх діяльності;
- ▶ підготовлені пропозиції за результатами проведеної експертизи розглядаються за участю представників інституту громадянського

суспільства, у двотижневий строк з моменту їх надходження;

- ▶ пропозиції розглядаються місцевою радою, за результатами затверджується план заходів з реалізації пропозицій.

■ **Громадська експертиза вигідна для громадських об'єднань, оскільки це доступ до інформації місцевої ради; спосіб зобов'язати владу розглянути Ваші пропозиції; можливість впливати та контролювати діяльність місцевої ради.**

■ **Порядок проведення громадської експертизи визначено у Постанові КМУ «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» №976. Проте відповідний порядок для органів місцевого самоврядування є тільки рекомендаційний. У зв'язку з цим, місцеві ради мають затвердити окреме Положення «Про порядок сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування».**

### НАЙКРАЩЕ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ВРЕГУЛЬОВАНО В НАСТУПНИХ МІСТАХ:

- ▶ **Вінниця** – Положення «Про громадську експертизу в місті Вінниці» від 23.06.17р.
- ▶ **Біла Церква** – «Статут територіальної громади міста Біла Церква» Додаток №5 від 29.03.18р.
- ▶ **Краматорськ** – «Порядок сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування міста Краматорська» від 31.05.17р.
- ▶ **Хмельницький** – «Статут територіальної громади міста Хмельницького» від 31.05.17р.
- ▶ **Чернівці** – «Порядок сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування в місті Чернівцях» додаток до Статуту громади від 08.08.17р. № 799



## ГРОМАДСЬКИЙ БЮДЖЕТ

**Громадський бюджет** – це частина місцевого бюджету, з якого здійснюється фінансування визначених безпосередньо членами територіальної громади заходів, виконання робіт та надання послуг відповідно до оформлених проектів, які стали переможцями конкурсу.

— Кращі практики регулювання процедури впровадження громадського бюджету:

- ▶ сума коштів, передбачено у положенні про громадський бюджету: дорівнює 1% або більше від бюджету розвитку;
- ▶ кількість підписів громадян для підтримки проекту на фінансування з громадського бюджету встановлено: малі проекти – не більше 15 підписів, великі проекти – не більше 25 підписів;
- ▶ можливо подати проект письмово або електронно;
- ▶ до складу номінаційного комітету з відбору проектів входять: представники громадськості, депутати місцевої ради та посадові особи місцевої ради;
- ▶ визначено можливість на засіданні номінаційної комісії захистити автору проект, якщо він отримав негативний висновок;
- ▶ визначено не менше двох способів голосування за проекти: друкований та електронний;
- ▶ строк голосування за проекти не менше 14 календарних днів;
- ▶ не визначено вичерпний перелік сфер видатків, які можуть бути профінансовані через громадський бюджет;
- ▶ встановлено заборону на фінансування комунальних установ, організацій виключно на придбання обладнання, виконання робіт з капітального та поточних ремонтів, заходів з енергозбереження, заміну парканів;
- ▶ визначено строк звітування за результатами виконання проекту;
- ▶ в положенні визначено способи інформування жителів про можливість громадського бюджету;

— Кошти громадського бюджету спрямовуються на реалізацію кращих проектів розвитку населеного пункту, які надійшли до місцевої ради від мешканців територіальної громади.

— Громадський бюджет є хорошим інструментом взаємодії місцевої ради та мешканців щодо включення жителів, які постійно проживають в населеному пункті до прийняття рішень щодо розподілу частини бюджету розвитку, залучення їх до участі у бюджетному процесі та надання можливості для вільного доступу до інформації, а також забезпечення відкритості та прозорості діяльності місцевої ради та її виконавчих органів.

— Порядок подання та відбору проектів, фінансування проектів визначається окремим рішенням місцевої ради у Положенні «Про громадський бюджет міста».

### НАЙКРАЩЕ ПОРЯДОК ВПРОВАДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО БЮДЖЕТУ ВРЕГУЛЬОВАНО В НАСТУПНИХ МІСТАХ:

- ▶ **Київ** – Положення «Про громадський бюджет міста Києва» від 17.04.18р.
- ▶ **Рівне** – Положення «Про Громадський бюджет у місті Рівному» від 22.03.18р.
- ▶ **Сєверодонецьк** – Положення «Про Громадський бюджет у місті Сєверодонецьку» від 30.01.18р.
- ▶ **Чернігів** – Положення «Про громадський бюджет у місті Чернігові» від 29.03.18р. №29/VII-2



## ЕЛЕКТРОННІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

**Електронні консультації** – це відкрите електронне громадське обговорення (консультації) проекту рішення, оприлюднення пропозиції щодо вирішення певного питання або опитування за допомогою електронної системи консультацій на офіційному сайті місцевої ради.

— Кращі практики регулювання процедури проведення електронних консультацій:

- ▶ розробник нормативно-правового акту або окремих структурних підрозділів виконавчого комітету проводить консультації;
- ▶ можливість проведення консультацій у формі: опитування, консультації, обговорення нормативно-правового акту;
- ▶ передбачено розробку та затвердження щорічного плану проведення консультацій;
- ▶ порядок ідентифікації учасників відбувається з використанням ЄЦП, BankID або MobileID;
- ▶ передбачено можливість проведення консультацій з ініціативи громадськості;
- ▶ створення органами місцевого самоврядування реєстру зацікавлених осіб, з якими консультації проводяться обов'язково;
- ▶ можливість користувачу е-консультацій особисто увійти в реєстр заінтересованих осіб;
- ▶ визначено перелік питань, щодо яких консультації з громадськістю проводяться обов'язково;
- ▶ пропозиції, які надійшли за результатами проведення консультацій враховуються або надається вмотивована відмова;
- ▶ звіт про результати е-консультації публікується у визначений строк на офіційному веб-сайті місцевої ради в окремому розділі.

— Консультації надають право членам територіальної громади брати участь у вирішенні питань міста, надавати свої пропозиції та зауваження, тим самим підвищується рівень довіри жителів до місцевої влади.

— Е-консультації можуть проводитися у формі:

- ▶ опитування – це проведення опитування задля виявлення громадської думки з питань, віднесених до відання місцевого самоврядування.
- ▶ консультації – це оприлюднення пропозиції щодо вирішення певного питання з можливістю коментування учасниками е-консультації.
- ▶ обговорення нормативно-правового акту – це оприлюднення проекту нормативно-правового акту органами місцевого самоврядування з можливістю коментування документу учасниками е-консультації.

— Порядок проведення електронних консультацій, а також подальше їх врахування в роботі органів місцевого самоврядування визначається окремим рішенням місцевої ради у Положенні «Про електронні консультації».

### НАЙКРАЩЕ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ ВРЕГУЛЬОВАНО В НАСТУПНИХ МІСТАХ:

- ▶ **Тернопіль** – Положення «Про електронні консультації та опитування в Тернопільській міській територіальній громаді» від 20.12.18р.
- ▶ **Хмельницький** – «Порядок проведення електронних консультацій та опитування в місті Хмельницькому» від 14.12.18р. №20
- ▶ **Дрогобич** – Рішення Виконавчого комітету Дрогобицької міської ради «Про проведення електронних консультацій» від 21.02.19р.
- ▶ **Обухів** – Положення «Про електронні консультації та опитування в місті Обухів» від 21.02.19р.



### Українське видання:

Кращі практики регулювання інструментів громадської участі на місцевому рівні

Брошура розроблена у рамках впровадження проекту Ради Європи «Сприяння участі громадян у демократичному процесі прийняття рішень в Україні». Погляди, викладені у брошурі, належать авторам і не обов'язково відображають позицію Ради Європи.

Усі права захищені. Заява про дозвіл: жодна частина цієї публікації не може бути відтворена у будь-якій формі або будь-якими засобами, електронними чи механічними, включаючи фотокопіювання, запис або будь-який інший спосіб зберігання і пошуку інформації, без письмового дозволу Офісу Ради Європи в Україні. Запити на отримання дозволу, будь ласка, надсилайте до:

Відділ громадянського суспільства  
Департамент демократичного врядування  
Генеральний директорат з питань демократії Ради Європи  
[www.coe.int/civil-society](http://www.coe.int/civil-society)

Проект «Сприяння участі громадян у демократичному процесі прийняття рішень в Україні»  
e-mail: [Volodymyr.KEBALO@coe.int](mailto:Volodymyr.KEBALO@coe.int)

(с) Офіс Ради Європи в Україні, 2019.

Мета Проекту Ради Європи «Сприяння участі громадян у демократичному процесі прийняття рішень в Україні» - зміцнити громадську участь в Україні у процесі прийняття рішень, зміцнити взаємодію громадськості та неурядових організацій з органами влади на всіх рівнях у процесі прийняття рішень, зменшуючи віддаленість громадян від політичних та суспільних процесів, і зміцнюючи довіру та взаємоповагу між владою та громадськістю.

UKR

Рада Європи є провідною правозахисною організацією континенту. Вона складається з 47 держав-членів, з яких 28 є членами Європейського Союзу. Усі держави-члени Ради Європи підписали Європейську конвенцію про права людини - договір, спрямований на захист прав людини, демократії та верховенства права. Європейський суд з прав людини здійснює нагляд за виконанням Конвенції в державах-членах



COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE